

Du lịch “trải nghiệm văn hóa” lên ngôi

| QUANG ANH |

Những năm gần đây nhu cầu du lịch trải nghiệm của người dân tăng cao. Đây là cơ hội để người dân ở các địa phương phát triển kinh tế, đồng thời cũng là cách để gìn giữ nét văn hóa bản địa của địa phương, đặc biệt vùng dân tộc thiểu số ở các tỉnh miền núi phía Bắc.

Xây dựng và tôn tạo

Một trong những địa điểm được nhiều người dân tìm đến để trải nghiệm nét văn hóa địa phương đó chính là vùng đồng bào dân tộc miền núi. Không khó để ghi nhớ những nét văn hóa đặc sắc của các dân tộc thiểu số vùng núi phía Bắc. Có thể kể tới như: Lễ hội đua ngựa Bắc Hà (Lào Cai); cách trồng lúa bậc thang ở Hoàng Su Phì (Hà Giang); Mù Cang Chải (Yên Bái)....

Tháng 6 hàng năm, không chỉ người dân ở huyện Bắc Hà mà người dân khắp miền Tây Bắc đều chờ đợi để được dự lễ hội đua ngựa nơi đây. Đua ngựa không đơn thuần là nét văn hóa tôn vinh vẻ đẹp mạnh mẽ của con người, cảnh vật nơi đây mà còn là nơi để các đồng bào dân tộc giao lưu văn hóa, gặp gỡ kết nối. Nhiều cặp đôi yêu nhau cũng từ giải đua ngựa của địa phương, nhiều cuộc làm ăn, giao thương cũng từ đó mà được kết nối.

Anh Vàng Văn Huỳnh, người đua ngựa đã từng dành 2 chức vô địch liên tiếp chia sẻ, khi thi đấu cũng cần quan sát ngựa của đối phương để điều khiển ngựa, đồng thời giữ khoảng cách, tránh để ngựa chen lấn va chạm nhau để xảy ra tai nạn: “Ngồi vững trên lưng để điều khiển con ngựa khi chạy. Lúc vào cua thì kéo cương và hãm tốc độ lại để tránh bị ngã. Khi đường thẳng thì thả cương và thúc ngựa chạy hết tốc lực”.

Mặc dù hai năm nay đã không còn tham gia giải đua vì tuổi đã nhiều (40 tuổi), nhưng anh Huỳnh vẫn thường xuyên theo dõi cuộc đua và là cổ vũ cho nhiều tay đua ở bản. Anh Huỳnh cho biết, bản thân anh sẽ cố gắng cùng các thế hệ trẻ gìn giữ và phát triển lễ hội

Những thửa ruộng bậc thang vừa được công nhận là Di tích quốc gia đặc biệt.

đua ngựa của địa phương.

Bà Chu Thị Dương - Phó Chủ tịch UBND huyện Bắc Hà cho biết việc duy trì giải đua ngựa truyền thống Bắc Hà là một trong những nỗ lực của địa phương nhằm tôn vinh, gìn giữ giá trị văn hóa tốt đẹp của đồng bào thiểu số vùng cao Bắc Hà. Đồng thời đó cũng là cách để ngợi ca nét độc đáo, tình cảm gắn bó giữa con người vùng cao với loài vật vô cùng gần gũi, thân thuộc trong cuộc sống sinh hoạt, đời sống tâm linh của họ.

Lễ hội đua ngựa Bắc Hà trước đây diễn ra xung quanh cánh đồng, các quả đồi và đích là bãi đất ở trung tâm thị trấn. Khi gần về tới đích, các kỵ mã nhảy thật nhanh xuống đất, rút khẩu súng kíp trên vai và nhằm vào bia bắn 5 phút súng rồi cướp quả cầu đỏ, nhảy lên ngựa quay về điểm xuất phát. Ai vừa nhanh, vừa bắn súng trúng đích nhiều nhất là người chiến thắng. Ngày nay, cuộc đua ngựa ở Bắc Hà đã không còn thi bắn súng, các nài ngựa cũng có một sân thi đấu riêng, cuộc đua được tổ chức bài bản và hấp dẫn người xem hơn.

"Hiện nay để phát triển du lịch bản địa chúng tôi đã truyền bá văn hóa của đồng bào vùng cao và lễ hội đua ngựa nhiều hơn. Nhờ vậy, mỗi dịp tháng 6 khi tới lễ hội thì du khách khắp nơi lại kéo về thăm quan, thưởng thức đặc sản nơi đây" - bà Dương cho biết.

Hiện nay giải đua ngựa truyền thống Bắc Hà thu hút rất đông du khách trong nước và ngoài nước đến tham dự. Khách giả được trải qua đủ mọi cung bậc cảm xúc: Nín thở khi có chú ngựa chạy quá đà lao ra khỏi sân, phi thẳng về phía rào chắn; thót tim khi có người đua ngựa bị ngã ngựa trên đường đua hay vỡ òa niềm vui khi những chú ngựa bút tốc vượt đối thủ một cách ngoạn mục.

Phát triển du lịch gắn bảo vệ văn hóa

Giờ đây rất nhiều vùng đất ở miền núi phía Bắc Tổ quốc đã đưa ra những cách làm sáng tạo, vừa để phát triển kinh tế du lịch vừa là để gìn giữ nét văn hóa đặc sắc của dân tộc.

Tỉnh Hà Giang là một trong số những tỉnh làm tốt công tác phát triển kinh

Đua ngựa ở Bắc Hà đang trở thành điểm đến của nhiều du khách.

tế du lịch và bảo vệ di sản văn hóa. Những năm gần đây cánh đồng ruộng bậc thang ở Hoàng Su Phì (Hà Giang) đang thu hút hàng nghìn du khách mỗi năm.

Hoàng Su Phì vốn nổi tiếng với lớp lớp những thửa ruộng bậc thang bám theo các triền đồi mờ sương. Các thửa ruộng loang loáng nước như những mặt gương soi vào mùa nước đổ, hay thắm lúa chín vàng óng mượt trải dài đến tận chân trời tạo nên vẻ đẹp đầy mê hoặc. Không chỉ canh tác trên những thửa ruộng đã được công nhận di tích quốc gia, cấp ủy, chính quyền và người dân Hoàng Su Phì đang đẩy mạnh phát triển du lịch theo hướng tạo dựng thương hiệu gắn với di sản ruộng bậc thang.

Ông Trần Chí Nhân - Phó trưởng phòng Văn hóa huyện Hoàng Su Phì (Hà Giang) cho biết toàn huyện có trên 3.720 ha ruộng bậc thang trải đều khắp 25/25 xã, thị trấn. Ruộng bậc thang không chỉ là phương thức canh tác nông nghiệp của bà con người dao vùng này mà còn là kênh để bà con phát triển du lịch bản địa làm giàu từ nét văn hóa bản địa.

Để chọn đất làm lúa bậc thang, người dân phải chọn những khoảng đất màu mỡ, nơi có độ dốc vừa phải để tránh bị dội trôi màu, đất. Thông thường vụ lúa của Hoàng Su Phì bắt đầu từ tháng 4-5 lúc thời tiết bắt đầu mưa nhiều. Lúc này để chuẩn bị cấy lúa, người dân phải be bờ để đón nước. Việc be bờ có vai trò quan trọng, vì vậy nếu be bờ tốt lượng nước giữ được lâu nó quyết định tới việc cấy lúa sau này có sinh trưởng

Để hỗ trợ người dân phát triển du lịch cộng đồng góp phần bảo vệ nét văn hóa đẹp của địa phương, UBND tỉnh Hà Giang đã ban hành nhiều giải pháp. Một trong những giải pháp là thực hiện Đề án giáo dục kỹ năng sống và văn hóa truyền thống các dân tộc thiểu số cho học sinh phổ thông trên địa bàn tỉnh Hà Giang giai đoạn 2016-2020.

được hay không.

Chính bởi vậy, ruộng bậc thang Hoàng Su Phì được hình thành từ những đôi tay lao động cần cù của đồng bào các dân tộc nơi đây, đời đời nối tiếp nhau bám núi mưu sinh. Để có được những mảnh ruộng bậc thang, bà con đã phải bỏ nhiều công sức, tích lũy nhiều kinh nghiệm, hoàn thiện kỹ thuật trong các khâu khai phá, tạo mặt bằng, đắp bờ, ngăn giữ nước...

Không chỉ vậy, đồng bào người Mông, người Dao nơi đây còn có nhiều tập tục, món ăn gắn với nét văn hóa lúa nước. Có thể kể tới như món cá diếc ruộng bậc thang, hay tục cúng hồn lúa của người Dao đó.

"Chính bởi những nét đẹp văn hóa từ thửa ruộng bậc thang mà vừa qua ruộng bậc thang Mù Cang Chải đã được Nhà nước công nhận là Di tích quốc gia đặc biệt. Đây là cơ hội để địa phương thực hiện phát triển du lịch gắn với bảo vệ nét văn hóa đặc sắc của dân tộc" - ông Nhân nói. □